

กับ

คนขยับเขยื้อน

ภัยพิบัติธรรมชาติ

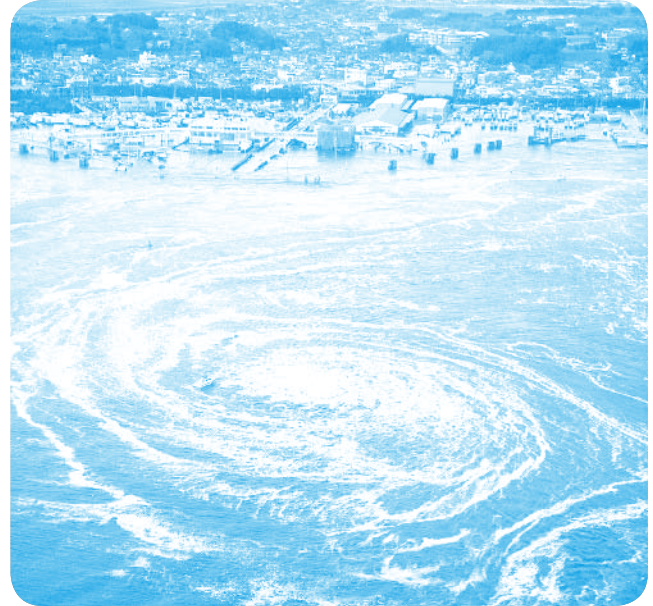
จตุพร อุ่มนันทน์

โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม ส.อ.ท.

ผู้เขียนได้เขียนบทความนี้หลังจากเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความเสียหายที่ร้ายแรงที่สุดตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 แต่เนื่องจากสถานการณ์ยังไม่แน่นอนและมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรั่วไหลของสารกัมมันตภาพรังสี การขาดแคลนไฟฟ้า เชื้อเพลิง จึงยังไม่สามารถสรุประดับความเสียหายได้ ณ เวลานี้

แต่เมื่อพิจารณาจากภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่น อาจจะกล่าวได้ว่าภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับประเทศนี้ มาตลอด ไม่ว่าจะเป็น แผ่นดินไหว สึนามิ พายุ น้ำท่วม ไฟไหม้ป่า โคลนถล่ม ภัยหนาว ภัยจากอากาศร้อน ภัยอันเกิดจากหิมะตกหนัก ภูเขาไฟระเบิด โรคระบาด กล่าวได้ว่าภัยพิบัติทางธรรมชาติเกือบทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นบนโลกนี้ได้เกิดขึ้นที่ประเทศญี่ปุ่นเช่นกัน (ทั้งนี้ไม่รวมถึงภัยเกิดจากฝีมือของมนุษย์อย่างเช่น ระเบิดปรมาณูที่เมืองฮิโรชิมาและเมืองนางาซากิ ญี่ปุ่นก็เป็นเพียงไม่กี่ประเทศในโลกที่ประสบภัยในลักษณะนี้)

ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งนอกจากนำมาซึ่งความสูญเสียให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินกับสังคมญี่ปุ่น คนญี่ปุ่นยังได้เรียนรู้วิธีการสำหรับการแก้ไขและป้องกันและสิ่งเหล่านั้นก็ได้กลายเป็นภูมิปัญญาสำหรับการรับมือภัยธรรมชาติแทรกซึมอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ยัง

ไม่รวมถึงมุมมองและความเข้าใจที่มีต่อธรรมชาติของคนญี่ปุ่นและความเข้มแข็งของคนญี่ปุ่นที่สามารถยืนหยัดขึ้นมาได้หลังจากเกิดเสียหายในทุกครั้งที่เป็นครุณสมบัติเฉพาะของสังคมญี่ปุ่น

ภูมิปัญญาของคนญี่ปุ่นอันเกี่ยวเนื่องกับภัยพิบัติทางธรรมชาตินั้นสะท้อนออกมาในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นอาคารบ้านเรือน รวมถึงเทคโนโลยี เช่น การพยากรณ์อากาศ และอื่นๆ แต่ผู้เขียนจะขอแนะนำเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจและอาจจะมีส่วนที่สามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้

แผ่นดินไหว

เมื่อประมาณ 3-4 ปีที่แล้ว ประเทศไทยเคยเกิดเหตุการณ์ที่ผู้ที่อยู่ในอาคารสูงรู้สึกถูกความสั่นไหวที่เกิดจากแผ่นดินไหว ทำให้เกิดความแตกตื่นและผู้คนพากันวิ่งออกมานอกอาคาร แต่เนื่องจากความสั่นสะเทือนไม่รุนแรงมากจึงไม่เกิดความเสียหายมากนัก **แต่สำหรับวิธีการรับมือแผ่นดินไหวที่ปฏิบัติในญี่ปุ่นนั้น** สิ่งแรกที่ต้องทำคือ **ปิดแก๊ส** (เพื่อป้องกันไฟไหม้) → **เปิดประตูและหน้าต่างไว้** (เพื่อมีช่องทางสำหรับออกไปข้างนอกหลังจากที่การสั่นไหวสงบลงแล้ว) → **แล้วหลบใต้โต๊ะ** (เพื่อป้องกันการบาดเจ็บอันเกิดจากการที่วัตถุหล่นโดนศีรษะ หรือร่างกาย) ที่สำคัญคือ ห้ามวิ่งออกไปทันทีในขณะที่เกิดความสั่นไหวอยู่เพราะอาจจะเกิดการบาดเจ็บจากการที่วัตถุหล่นโดนศีรษะ หรือร่างกาย

สึนามิ

ที่ผ่านมაცคนญี่ปุ่นโดยทั่วไปเองก็ยังไม่เห็นถึงความสัมพันธ์กันระหว่างแผ่นดินไหวกับสึนามิ ยิ่งโดยเฉพาะคนที่ไม่ได้อาศัยอยู่ใกล้ชายฝั่ง แต่สำหรับคนที่อยู่ใกล้ชายฝั่งนั้นเมื่อเกิดแผ่นดินไหวแล้ว คงต้องตรวจสอบโดยการฟังข่าวสารว่ามึสึนามิหรือไม่ ในช่วงที่ผู้เขียนศึกษาอยู่ญี่ปุ่นนั้นผู้เขียนเคยไปเก็บหอยที่ทะเลโดยนั่งหลังให้กับทะเล ก็ได้รับคำแนะนำจากคนญี่ปุ่นว่าให้หันหน้าออกไปทางทะเล เพื่อจะมองเห็นคลื่นภรณ์ที่เกิดสึนามิ (เป็นเหตุการณ์เมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้วและผู้เขียนก็ไม่เข้าใจถึงความน่ากลัวของสึนามิ)

สำหรับภัยพิบัตินอกเหนือจากนี้ ผู้เขียนเข้าใจว่าที่ญี่ปุ่นคงได้มีการกำหนดวิธีการรับมือ หรือข้อปฏิบัติที่ยึดถือกันไว้ รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ที่จะแก้ไขหรือป้องกันภัยพิบัติเหล่านั้น แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีวิธีการ หรือเทคโนโลยีต่างๆ ก็ตาม ความเสียหายซึ่งเกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ญี่ปุ่นนั้นก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่เสมอ สำหรับผู้เขียนมองว่ามนุษย์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ นั้น คงไม่สามารถเอาชนะธรรมชาติได้ แต่มนุษย์ก็มีความจำเป็นที่เรียนรู้ที่จะอยู่กับธรรมชาติเหล่านั้นอย่างได้รับผลกระทบน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้เขียนแล้วสังคมญี่ปุ่นสามารถทำได้ดีในจุดนี้